

или картографирования. С ее помощью было проведено изучение автотранспортных потоков города, было запечатлено в виде трех картографических моделей, выполненных способом эюр. В общем, данные картосхемы показывают высокую интенсивность движения автомобильного транспорта по объездной дороге и магистральных улицах, которые входят в пределы города. Для отображения загруженности городских магистралей автотранспортными потоками было сопоставлено их интенсивность с нормативными показателями государственных строительных норм. Наибольшая перегруженность улиц выше проектного значения наблюдалась преимущественно в центральной части города. Согласно результатам исследований и моделирования выделены проблемные аспекты функционирования транспортных потоков в городе Тернополе, а также предложены возможные пути их решения.

Ключевые слова: интенсивность, картографическая модель, город, транспорт, транспортный поток.

Abstract:

Ivan Rudakevych. CARTOGRAPHIC MODELING OF TRANSPORT FLOWS IN TERNOPIL.

In this publication the research of transport flows in the Ternopil city of with the subsequent cartographic modeling is considered. This problem is well researched in the USA and EU countries, but it is only now being developed in Ukraine. The field research methods was used to collect information on the size of transport flows. This task was put to students in the form of an individual exercise in the selected streets of the city. The research of intensity of the transport flow according to certain stages and rules are performed. Each of the researchers the number of transport vehicles at the crossroads of one intersection per unit time counted. Analogical observations and calculations were throughout the chosen street of the city are conducted. Subsequently, all data into a calculated magnitude of traffic intensity on a certain street are converted, which reflected on a separate cartographic model. Mapping of transport streams of all the streets surveyed a general cartographic model in the city are formed. Three researches were conducted in autumns 2013, 2015, and 2017, and their results in three cartographic models are reflected. All source data to the creation of these models during the study of traffic flows on the streets of the city are collected. A brief geospatial analysis shows the highest values of the intensity of traffic on the byroad and the main city highways. In order to reflect the magnitude of the overload of the street network by streams of motor transport, a separate cartographic model was created. The ratio of actual traffic flows to normative is shows, which according to state standards in the construction of streets of the city are projected. The results of the comparative calculations showed that most of the streets in the city center with project norms are overloaded. Half of other city highways are close to the maximum traffic intensity according to normative indicators. The reasons for this are strong transport flows, insufficient bandwidth and low speed. According to the results of the research, the main problem factors (low street capacity, speed, parking problems and routes of public transport, increase in the number of cars) of the street network of the Ternopil city are formed. A separate point measures to reduce the intensity of transport flows and overload the streets of the city is promising. These include improving traffic management, improving and developing the street network, development of high-speed roads and improving the quality of urban public transport.

Key words: intensity, cartographic model, city, transport, transport flow.

Надійшла 22.05.2018 р.

УДК 323.173 (913.4)

Владислав РПА, Ірина ФІЛОНЕНКО, Юрій ФІЛОНЕНКО

КАТАЛОНСЬКИЙ СЕПАРАТИЗМ – ВИКЛИК ЄДНОСТІ ІСПАНІЇ ТА ЄВРОПИ

Стаття присвячена вивченню проблеми сепаратизму в Іспанії – країні з найгарячішим осередком прояву цього явища в сучасній Європі. Серед 19 автономних областей країни впродовж останнього часу особливої активності сепаратистський рух набув у Каталонії.

В основі дослідження – вивчення історичних особливостей розвитку сепаратизму в Каталонії та причин, що зумовили виникнення в цій автономії сепаратистських настроїв.

У процесі дослідження розглянуті основні причини каталонського сепаратизму - економічні, етнонаціональні та політичні, проведено аналіз інтенсивності впливу кожної із вказаних причин, ступеня їх значимості як таких, що сприяють сепаратизмові. Домінуюча роль у формуванні проявів сепаратизму в Каталонії належить економічним чинникам, зокрема, небажанням фінансувати відсталіші регіони, а за формою та інтенсивністю свого прояву Каталонський сепаратизм розцінюється, як активний, сецесійний.

Визначені можливі наслідки активізації сепаратизму в Каталонії для Іспанії та Європи в цілому. Така ситуація є серйозною загрозою єдності королівства, оскільки може викликати ланцюгову реакцію й збурити сепаратизм у інших автономних спільнотах, де він перебуває в поміркованому або пасивному стані, особливо в Країні Басків та Галісії, Андалусії, Арагоні, Астурії, Кантабрії, Кастилії, Леоні, Балеарських островах. Активізація сепаратистського руху в Каталонії також може посилити рух за відокремлення деяких регіонів від інших європейських країн і створити загрозу єдності Європи.

Розглянуті заходи протидії сепаратизму в Каталонії, зокрема зазначена ефективність у боротьбі з активним сепаратизмом силових методів.

Ключові слова: сепаратизм, Каталонія, сецесія, причини сепаратизму, наслідки сепаратизму, методи протидії сепаратизму.

Постановка проблеми. Однією з найскладніших та найактуальніших проблем у сучасному світі є сепаратизм, що часто зумовлює політичну дестабілізацію держав та виникнення локальних конфліктів і протистоянь. Не минули сепаратистські рухи і Європу, в окремих країнах якої існують значні осередки сепаратизму, але особливої активізації впродовж останнього періоду набули прояви сепаратизму в Іспанії, зокрема в одній з її автономних областей – Каталонії. Це може викликати посилення сепаратистських рухів, як у інших регіонах цієї країни, так і в інших європейських країнах та, за деякими прогнозами, зумовити зміни на політичній карті.

Постановка завдання. Основним завданням даного дослідження є опрацювання та систематизація матеріалів, що стосуються вивчення причин та інтенсивності проявів сепаратизму в Каталонії, його можливих наслідків для Іспанії та Європи та методів вирішення проблеми сепаратизму.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням сепаратизму в Іспанії й Каталонії зокрема займалися багато дослідників, які присвятили цій проблемі низку робіт: В.Добринін, Г. Кухалейшвілі, В. Кулик, О. Карпець, А. Муха, та ін. Вони досліджували основні причини та їх вплив на активність сепаратистських рухів, інтенсивність проявів сепаратизму в Іспанії та його наслідків, методи протидії сепаратизму та особливості їх застосування в основних сепаратистських осередках країни.

Виклад основного матеріалу. Прояви сепаратизму для Іспанії не є новими, адже зазначена проблема переслідує Королівство упродовж тривалого періоду. Більшість дослідників вважає, що поясненням цьому можуть бути соціокультурні та економічні відмінності регіонів, які входять до її складу й заселені різними народами, кожен з яких має свою історію, культуру, мову. А це 19 автономних областей: 17 автономних утворень та 2 (Сеута і Мелілья) автономні міста [2]. Вони, крім усього, мають власну законодавчу й виконавчу владу, право вирішувати широке коло економічних та політичних питань, а Каталонія, Країна Басків та Галісія мають кожна свою мову, визнану офіційною, яка функціонує на рівні з іспанською; мають особливий автономний статус та розширені права, а також статус історичних територій з досвідом автономного управління [3]. Здавалося б, їх інтереси держава задовольняє на достатньому рівні, однак саме ці регіони є основними осередками сепаратизму в Іспанії, а в Каталонії останнім часом

сепаратизм набув особливої активності. Більшість парламенту цієї автономії (до розпуску) складала прибічники незалежності, схильні до радикальних дій і активно підтримували сепаратизм у формі відокремлення (сецесії) від Іспанії та створення суверенної Каталонської республіки. Першочерговими причинами сепаратистських проявів називають *економічні та етнонаціональні*, хоча багато дослідників роблять акцент на особливому впливі *політичних* причин.

Каталонія – осередок самобутньої історії й культури, самостійної мови, високого рівня етнічної самосвідомості, давніх традицій самоврядування. Відмінною рисою каталонців є мова - каталанська, носії якої в сукупності по Іспанії складають четверту частину населення країни [5]. Однак, як зазначають дослідники, самостійною незалежною країною в межах її сучасної території Каталонія ніколи не була, почергово відчуючи владу карфагенян, римлян, маврів, варварів, франків [6]. З 1035 року тут існувало королівство Арагон, що в 1707 році ввійшло до складу Іспанії. Відтак, упродовж тривалого періоду історія Каталонії розвивається у тісному зв'язку зі становленням та розвитком іспанської державності й водночас, атмосфері тривалого конфлікту з іспанцями.

Ідея незалежності почала зароджуватися ще в Середньовіччі. Масові повстання почались одразу після входження до складу Іспанського королівства. Так під час династичної кризи, зумовленої війною за іспанську корону, яка тривала з 1700 по 1714 рр. каталонці мали намір відокремитися, надавали політичну й військову підтримку ерцгерцогові Карлу VI в його боротьбі за владу. Однак 11 вересня 1714 року в результаті вирішальної битви під Барселоною, після двотижневої облоги міста, перемогу одержав Філіп V, який за супротив та підтримку каталонцями Карла, скасував усі їх привілеї та права (з 1980 р. цю дату проголошено Національним днем Каталонії – як згадку роковин битви). Посилив відцентрові тенденції і приклад інших країн, зокрема вихід зі складу Іспанської імперії в останні роки 19 ст. (внаслідок поразки у війні зі США 1898 р.) Куби, Гуаму, Філіппін, Пуерто-Рико, які були її володіннями. Спроба, знову невдала, створити незалежну Каталонську республіку була і в 1871 р. (економічна криза, повстання проти іспанської корони, виступи за федералізацію країни та національну незалежність, після чого, в результаті домовленості з Мадридом, Каталонія одержала статус автономії у складі Іспанії).

Посприяло активізації сецесійного сепара-

тизму і створення в 1922 році партії "Каталонська держава". У 1930 році вона вже мала більшість у кортеси (парламенті) й відстоювала соціалістичні ідеї та відокремлення Каталонії, парламент якої в 1931 році зробив нову спробу проголосити незалежність, однак знову невдалу, оскільки ці дії уряд Іспанії кваліфікував незаконними, а лідерів визнали зрадниками й заарештували. Потім був тривалий, майже 40-річний, режим диктатури Франко, який не визнавав національної самобутності каталонців (як і басків та галісійців) і вів жорстку лінію асиміляції, чим по суті, придушив каталонський національний рух [7], який почав активно відроджуватись уже після смерті Франко.

У 1979 році було прийнято Статут Каталонії, повернуто автономію й відроджено Жене-ралітат (уряд). Незалежності Каталонії в той час домагалась і терористична організація "Терра Ліура", що діяла впродовж періоду з 1978 по 1995 р., але особливою активністю не відрізнялась. Акцент на автономію, а не на відокремлення робили й більшість лідерів Каталонії, які, зазвичай, підтримували територіальну цілісність Іспанії й знаходили спільну мову з урядом країни. Сьогоднішні партії "Каталонська солідарність за незалежність" та каталонський рух Junts pel Si («Разом скажемо «Так!») проводять політику, спрямовану на відокремлення, підтримуючи подібні рухи в інших країнах, в т. ч. кримський референдум 2014 р. Саме вони, маючи більшість у місцевому парламенті, прийняли резолюцію про початок парламентської процедури щодо відокремлення Каталонії від Іспанії, а референдум був покликаний цю процедуру зробити легітимною.

Основним рушієм сучасного каталонського сепаратизму, як уже зазначалось, є економічні чинники. В економічному плані Каталонія є однією з найбільш розвинутих та найбільш прибуткових автономних областей Іспанії (електротехнічна промисловість, автомобілебудування, хімічна, текстильна галузі, один з найбільших портів Середземномор'я – Барселона), з потужним туристичним сектором, який дає 70% прибутків регіону (відомі курорти Коста Брава й Коста Дорадо; щорічний потік туристів становить більше 18 мільйонів), високими показниками рівня та якості життя (її випереджають лише Країна Басків, Мадрид та Наварра [6]). За підсумками 2016 року показник ВВП на душу населення в Каталонії склав 28,6 тис. євро, тоді як загальний показник по Іспанії складав 24 тис. євро [7]. Забезпечуючи 20% ВВП Іспанії [6], каталонці не

мають великого бажання ділитися з іншими регіонами, вважаючи, що самостійно їм буде краще, ніж у складі Іспанії, більшість території якої значно поступається Каталонії за рівнем соціально-економічного розвитку. Лозунг «Мадрид нас грабує!» став одним з найвагоміших активаторів сепаратистських настроїв населення Каталонії. Також, на їх думку, відокремлення - це можливість позбутися своєї частини зобов'язань з обслуговування державного боргу Іспанії та самостійно вести торгово-економічну діяльність (Каталонія дає 25% експортної продукції країни [7]), але з обов'язковим членством у ЄС, країни якого і є на даний час основними торговими партнерами. Щодо таких амбіцій дослідник Г. Кухалейшвілі [6] говорить про економічний егоїзм регіону, називає Каталонію європейським Донбасом, який перебільшує свою значимість і можливості, адже, за умови виходу зі складу Іспанії, борг Каталонії становитиме 265 млрд. євро. Більше того, Каталонія втратить пільговий доступ до ринку Іспанії, на якому, за [5], реалізує 80% своєї продукції та доступ до ринків країн ЄС (членом ЄС вона тоді бути не зможе, вступ - лише на загальних підставах на основі одноголосного консенсусу, а Мадрид свого голосу, відповідно, не дасть). Отже, в разі відокремлення, регіон чекає перспектива втрати головного ринку збуту своїх товарів, і як наслідок – різкого економічного занепаду. Як говорив Генрі Форд, «тому, хто винайде якусь річ, я заплачу 1\$, тому, хто навчиться її виготовляти – 10\$, а тому, хто зможе її продати – 100\$», тобто виробництво, хай навіть найкращих товарів, буде значимим лише тоді, коли ці товари є можливість реалізувати. До того ж регіон, усе таки, повинен буде гасити 20% зовнішнього боргу Іспанії (200 млн. євро), а ще будуть витрати, пов'язані зі створенням нових державних структур, валютно-фінансової системи тощо [5]. Прогнозують також різке падіння ВВП (на третину) та товарного потоку через порт Барселони.

Реальні ж наслідки такі, що уже впродовж місяця після референдуму, що відбувся 1 жовтня 2017 р. Каталонія втратила найбільшу, порівняно з іншими автономними регіонами кількість робочих місць (15 тисяч), а безробітними стали ще 58 тисяч осіб, що зумовило зростання показників безробіття на 3,68%. Більше двох тисяч компаній, побоюючись у разі проголошення Каталонією незалежності залишитися за межами європейського спільного ринку, змушені були перевести свої штаб-квартири до інших регіонів Іспанії [8].

Тобто бажання від'єднатися від Іспанії

будь-якою ціною можна вважати недалекоглядним, адже очікуваних позитивних перспектив щодо економічного процвітання, на думку експертів, це відокремлення для Каталонії не принесе, хоча каталонці є більш оптимістичними й готовими заради, як вони вважають, справедливості витримати навіть деякі економічні труднощі [5]. Але це лише доводить низьку предикативну здатність населення щодо можливих наслідків референдуму.

Значним є також вплив на розвиток сепаратизму в регіоні *політичних* чинників, зокрема дій центральної влади. У свій час населення Каталонії зазнавало репресій і переслідувань прихильників сепаратизму тодішньою владою Іспанії (Прімо Де Рівера з 1923 по 1930 рр.) та особливо за режиму генерала Франко, який тривав до 1975 року. Це підштовхувало до виступів за незалежність (з одного боку). З іншого боку, після смерті Франко й відновлення демократичних принципів урядом Адольфо Суареса, каталанська мова на території регіону була визнана офіційною, каталонська нація – історично сформованою, а курс на демократизацію, закріплений конституцією королівства, посилював упевненість та значимість регіону, що також стало одним з поштовхів активізації сепаратизму серед населення, яке й без того «розглядало Центр як вічного опонента, який намагається пограбувати провінцію» [7]. В.Кулик зазначає, що «протистояння між Барселоною і Мадридом ... стало частиною місцевої субкультури, частиною ментального коду каталонців». З огляду на це, які б кроки не робив уряд Іспанії по відношенню до Каталонії (широкі поступки чи навпаки, ненадання якихось преференцій), лідери автономії використовували їх, як виправдання своїх сепаратистських намірів. Так, затвердження іспанським парламентом нового статуту автономії Каталонії (2006 р.) каталонці підтримали, адже одержали фінансову самостійність та право на визначення свого політичного майбутнього, чим, зрештою, і скористались, активно пропагуючи незалежність. Парламент Каталонії у цьому ж році ухвалив хартію, що оголошувала каталонців нацією, але в 2010 р. цей документ був скасований конституційним судом, як такий, що не має юридичних підстав, що також викликало невдоволення, протести й заклики до відокремлення.

Ще однією з політичних причин активізації сепаратистських настроїв у цей період, за [3], була відмова Мадриду зменшити податки для каталонців та надати права генералітату (уряду) Каталонії самостійно розпоряджатись регіональним бюджетом. Однак уряд Іспанії на

той час не мав можливості піти на відповідний крок, адже займався пошуком зовнішніх кредитів для подолання економічної кризи, в якій країна опинилась з 2008 року, що призвело до розорення 177 336 дрібних і середніх підприємств [9]. Але ж були рішення, що сприяли розвитку економічної потужності Каталонії, зокрема запропонована урядом кластерна система економічного зростання, яка передбачала створення пріоритетних кластерів (вільних економічних зон) промислового розвитку в плані залучення прямих іноземних інвестицій, що сприяло розвитку економіки Каталонії, хоча й це обернулося проти Мадрида, який таким чином «сам створив умови для зростання економічного націоналізму каталонських еліт» [7].

Упродовж останніх років значним поштовхом до активізації руху за незалежність Каталонії вважають нові прорахунки влади, серед яких називають абсолютну впевненість у дотриманні закріпленого конституцією принципу неподільності Іспанії, як унітарної держави й «відсутність особливих зусиль щоб «завоювати» серця жителів Каталонії» [6] та за, [12], недооцінка противника і вперте небажання іспанського уряду працювати з владою бунтівної автономії, обмежуючись лише заявами про те, що ніякого референдуму бути не може, натомість підсилюючи впевненість каталонців у своєму успіху. Якби центральна влада була мудрішою, зазначає О. Карпець у своїй роботі «Каталонський синдром» [4], то вміло проведені роз'яснювальні заходи могли б навести низку аргументів щодо недоцільності референдуму й залучитися значною підтримкою серед населення. Дослідник В. Кулик вважає, що дуже вже багато привілеїв дала каталонцям держава: ніякого тиску поліції, максимальне спрощення ведення малого бізнесу, розвиток туризму, добробут і відсутність контролю, «в повсякденному житті держави було мало» [7]. Тому владу Мадрида в Барселоні вважали слабкою, а уряд Маріано Рахоя «прісним», який упродовж семи років нічого суттєвого, крім гасел, не запропонував, що й «підштовхнуло каталонську еліту до формулювання нового автономістського порядку денного» [7].

Однак, аналізуючи й оцінюючи дії уряду Іспанії в Каталонському питанні, слід зазначити, що ці дії певною мірою наштовхувалися на деякий егоїзм та невдячність з боку Каталонії, яка крім своїх інтересів і своїх проблем, нічого не бажала сприймати. Каталонські сепаратисти, прикриваючись гаслами про незалежність, намагались усі вище зазначені чинники використовувати задля посилення своїх політичних

позицій, а також з метою реального відокремлення від Іспанії й проводили активні заходи щодо створення суверенної країни Каталонія. Основними результатами такої діяльності стали проведення референдуму 1 жовтня 2017 року про незалежність та 27 жовтня 2017 проголошення незалежності парламентом Каталонії, які керівництво Каталонії називало вимушеними заходами, зумовленими некоректною поведінкою іспанської влади, яка не бажає йти на поступки каталонцям щодо збільшення повноважень на місцевому рівні [5].

Також у якості чинників сепаратизму в Іспанії часто називають фактор *зовнішнього впливу*, зокрема з боку Росії, яка намагається дестабілізувати обстановку в країнах ЄС і подібні дії, на думку деяких дослідників, відповідають її інтересам, адже «фрагментація європейських країн - це виклик для регіональної безпеки, яка послабить єдність всередині ЄС» [6]. Тому Кремлю вигідно спонсорувати радикально налаштовані рухи в окремих країнах Європи. До того ж саме Москва двічі (у 2015 та 2016 рр.) ставала місцем проведення з'їзду сепаратистських партій і рухів зі всього світу [11], що яскраво засвідчує підтримку Росією сепаратизму, щоправда не в межах самої Росії.

Проведений референдум та дії лідерів Каталонії розцінюються урядом Іспанії, як спроба змінити конституційний лад, адже головний закон держави не передбачає можливості її розділення й проведення референдумів без дозволу центральної влади, а питання, що стосуються внесення змін до Конституції та перегляду державного кордону можуть вирішуватися лише на загальнонаціональному референдумі. Тому будь-які результати жовтневого референдуму, як і він сам, є незаконними; неправомірним є й проголошення 27 жовтня 2017 року каталонським парламентом незалежності. Також уряд Іспанії має закріплені конституцією повноваження призупиняти дії регіональної автономії в разі порушення її керівництвом законодавства країни. З огляду на події в Каталонії кабінет міністрів держави розпустив парламент і уряд Каталонії. Крім того, територіальну цілісність Іспанії та дії уряду щодо її збереження підтримують світові лідери, тоді як сепаратисти великої міжнародної підтримки, практично, не мають, щоправда, від діяльності своєї не відмовляються. Так, відсторонений від влади колишній глава уряду автономії Карлес Пучдемон, перебуваючи за межами Іспанії, продовжує закликати до єдності усіх прихильників незалежності Каталонії, а 1 березня 2018 року закликав підтримати

свого соратника й однодумця Жорді Санчеса, який перебуває під арештом, на посаду глави генералітету.

За інтенсивністю та формою прояву сепаратизму у Каталонії можна характеризувати, як активний, сецесійний, що загрожує єдності Іспанії, оскільки може стати «катализатором сепаратистських тенденцій» [6] у інших її регіонах де він перебуває в поміркованому або пасивному стані, в першу чергу, Країні Басків та Галісії, які вже мають досвід активного сепаратизму, а також у регіонах, де є течії та партії, які пропагують ширшу автономію, незалежність, але вони не представлені в національних парламентах і перебувають на «рівні маргінальних політичних груп» [14]. Це стосується Канарських островів, уряд яких поки що, за [10], намагається одержувати максимальну користь від свого автономного статусу й націоналізм носить лише декларативний характер; Андалусії, де діють політичні партії, що підтримують автономію (Лівий блок Андалусії, Андалусійська соціалістична партія) та незалежність (Андалусійська нація, Національна асамблея Андалусії); Арагону (політична сила «Арагонська Земля» прагне створення держави Арагон); Астурії (Астурійська національна єдність, Блок Астурія, Молодіжний національний рух щодо створення незалежної країни Соціалістична республіка Астурія); Кантабрії (Кантабрійська національна рада, Кантабрійський інтерсоюз); Кастилії, де за незалежність виступають Кастильські ліві, Кастильський народний рух, молодіжний рух YESCA; Леону (за створення Леонського автономного співтовариства виступають Карлістська партія Леонського королівства, Леонський народний союз, Регіональна партія Леонської держави); Балеарських островів, де рух за незалежність пропагують Соціалістична партія Мальорки та Співробітництво лівих Менорки [13]. Як бачимо, проблема для Іспанії серйозна, оскільки більшість автономних спільнот є потенційними осередками сепаратизму (рис. 1.), й за умови їх активізації країні навіть може загрозувати розпад.

Виступи каталонських сепаратистів можуть також спричинити негативні наслідки для всієї Європи, бо майже в усіх європейських країнах «є самотні малі народи, які у свій час втратили незалежність або й ніколи її не мали» [6]; є регіони, де панують сепаратистські настрої різної інтенсивності – регіон Венето, острови Сицилія і Сардинія в Італії, Фландрія і Валлонія в Бельгії, Ірландія та Шотландія у Великобританії, Французька

Країна Басків та Корсика у Франції, Фарери та Гренландія в Данії, Трансільванія в Румунії, албанські райони в Македонії, Республіка

Сербська в Боснії і Герцоговині та ін. За [17], сепаратизм у Європі донедавна перебував у стані стійкої

Рисунок 1. Інтенсивність проявів сепаратизму в автономних спільнотах Іспанії

рівноваги, але беручи приклад з Каталонії, сепаратистські рухи можуть значно активізувати свою діяльність, а європейські країни можуть опинитися перед проблемою відокремлення деяких своїх регіонів. І цьому вже є перші підтвердження, зокрема бажання придбати незалежність висловила італійська Верона. 1 жовтня 2017 року тут пройшла маніфестація в рамках підготовки до референдуму, організатори якого проводять чітку аналогію з референдумом у Каталонії [15], а 22 жовтня відбулися референдуми щодо посилення автономії в італійських регіонах Ломбардія та Венето

[16]. Також активно підтримують позбавлених влади каталонських прихильників незалежності сепаратисти Фландрії - одного з осередків сепаратизму Бельгії, головна партія якого «Новий фламандський альянс» пропагує незалежність. Зокрема, вони брали участь у зібранні мерів каталонських міст у Брюсселі, які біля будівель установ ЄС вимагали звільнити ув'язнених колишніх членів уряду Каталонії, «поряд з каталонським прапором майорів прапор Фландрії» [17].

Висновки. З одного боку, каталонський сепаратизм є внутрішньодержавною пробле-

мою Іспанії, але з іншого – загальноєвропейського й міжнародного рівня, адже, за [3], успіхи сепаратистського руху в одній державі можуть викликати ланцюг подібних настроїв у інших, що, крім усього, ще й негативно впливає на міжнародний імідж країни, у якій сепаратистський рух почався. Тому зараз дуже важливо уникнути активізації сепаратизму в європейському регіоні, бо в протилежному випадку, «Європа зануриться в дрімуче Середньовіччя політичної роздробленості» [6] і зруйнується образ єдиної Європи. Це потребує використання цілої низки заходів, що

сприяють вирішенню проблеми. Серед великої кількості методів вирішення проблеми сепаратизму більш рекомендованими є методи ненасильницькі (політичні й економічні), хоча у випадку з активним сепаратизмом, на думку деяких дослідників, поки що більш дієвими й виправданими, є методи силові, адже сепаратистам «потрібно вчасно показати на їх місце» [2]. Залишається сподіватися, що врешті сторони конфліктів умітяться домовлятися й вирішувати проблеми та спірні питання шляхом переговорів.

Література:

1. Адамьян Л.В. Сепаратизм у світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/separatizm-u-sviti-.html>. – Назва з екрана.
2. А. І. Муха. Іспанія, Королівство Іспанія // Енциклопедія сучасної України : у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.] ; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. - К., 2003–2016. - ISBN 944-02-3354-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=12749. – Назва з екрана.
3. Стекольщикова А.В., Хмель А.О. Тенденції розвитку сепаратизму в Іспанії на початку XXI століття. – Ст. 74-76. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/history/2015/264-251-14.pdf>. – Назва з екрана.
4. Карпець О. Каталонський синдром. На очереди – Страна Басков, Корсика, Фландрия и другие [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://frazua.com.ua/analytics/263167-katalonskij-sindrom-na-ocheredi-strana-baskov-korsika-flandrija-i-drugie>. – Назва з екрана.
5. Услышатъ Каталонию: за что борется мятежный регион [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vesti-ukr.com/politika/259098-uslyshat-kataloniju-za-cto-boretsja-mjatezhnyj-rehion>. – Назва з екрана.
6. Кухалейшвілі Г. Каталонський сепаратизм: Середньовічна романтика без перспектив [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/statji/katalonskij-separatizm-serednovichna-romantika-bez-perspektiv-412526.html>. – Назва з екрана.
7. Кулик В. Каталонський гамбіт: чи змириться Мадрид із розлученням [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://narodna-pravda.ua/2017/10/05/katalonskij-gambit-chy-zmyrytsya-madryd-iz-rozluchennjam>. – Назва з екрана.
8. Наслідки референдуму у Каталонії: за місяць регіон втратив 15 тисяч робочих місць [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nv.ua/ukr/world/countries/naslidki-referendumu-u-kataloniji-za-misjats-region-vtrativ-15-tisjach-robocih-mists-2144807.html>. – Назва з екрана.
9. Економічна криза у Іспанії розорила понад 177 тисяч підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2012/01/22/313609>. – Назва з екрана.
10. Добрынин В. Испания на пороге чрезвычайного положения и гражданской войны? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://regnum.ru/news/2279100.html>. – Назва з екрана.
11. Москва на 3,5 державних мільйони провела всесвітній з'їзд сепаратистів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2016/09/25/7121752/>. – Назва з екрана.
12. В. Добрынин В. Сепаратизм Канарских островов: лояльность центру за его же деньги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://regnum.ru/news/2268979.html>. – Назва з екрана.
13. Список активных сепаратистских движений в Европе [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрана.
14. Націоналістичні та регіоналістські рухи в Іспанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Націоналістичні_та_регіоналістські_рухи_в_Іспанії. – Назва з екрана.
15. Слідом за Каталонією бажання придбати незалежність висловила Верона [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wind.ck.ua/2017/10/04/verona-mas-namir-provesti-referendum/>. – Назва з екрана.
16. Мода на референдуми: спочатку Каталонія, тепер – північ Італії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.com/uk/мода-на-референдуми-спочатку-каталонія-тепер-північ-італії/a-41066511>. – Назва з екрана.
17. Пучдемон закликав до єдності прихильників незалежності Каталонії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/460201.html>. – Назва з екрана.
18. [Міжнародний досвід боротьби із сепаратизмом: висновки для України : аналіт. доп. / О. О. Резнікова, А. О. Місюра, С. В. Дрьомов, К. Є. Войтовський. – К. : НІСД, 2016. – 52 с. – (Сер. «Національна безпека», вип. 12). ISBN 978-966-554-272-8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Separatism_druk-8a53a.pdf. – Назва з екрана.
19. Сами Коэн (Sami Kohen) Сепаратизм в Европе! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://inosmi.ru/world/20140412/219492028.html>. – Назва з екрана.

References:

7. Adamyan L.V. Separatism in the world [Electronic resource]. - Mode of access: <http://klasnaocinka.com.ua/en/article/separatizm-u-sviti-.html>. - Title from the screen.
8. A. I. Fly. Spain, Kingdom of Spain // Encyclopedia of modern Ukraine: 30 t. / Ed. count I. M. Dzyuba [and others]; National Academy of Sciences of Ukraine, NTSh, Coordination bureau of the encyclopedia of modern Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine. - K., 2003 - 2016. - ISBN 944-02-3354-X [Electronic resource]. - Access mode: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=12749. - Title from the screen.

9. Stekol'shchikova AV, Khmel A.O. Trends in the development of separatism in Spain at the beginning of the XXI century. - Art. 74-76. [Electronic resource]. - Mode of access: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/history/2015/264-251-14.pdf>. - Title from the screen.
10. Karpets O. Catalan syndrome. In turn - the Basque Country, Corsica, Flanders and others [Electronic resource]. - Access mode: <https://fraza.ua/analytics/263167-katalonskij-sindrom-na-ocheredi-strana-baskov-korsika-flandrijai-i-drugie>. - Title from the screen.
11. Hear Catalonia: the rebellious region is fighting for it [Electronic resource]. - Access mode: <https://vesti-ukr.com/politika/259098-uslyshat-kataloniju-za-chto-boretsja-mjatezhnyj-rehion>. - Title from the screen.
12. Kuhaleishvili G. Catalan separatism: Medieval romance without prospects [Electronic resource]. - Access mode: <https://u.112.ua/statji/katalonskyi-separatyzm-serednovichna-romantyka-bez-perspektive-412526.html>. - Title from the screen.
13. Kulik V. Catalan gambit: Will Madrid resign with divorce [Electronic resource]. - Mode of access: <https://narodna-pravda.ua/2017/10/05/katalonskyj-gambit-chy-zmyrytsya-madryd-iz-rozluchennyam>. - Title from the screen.
14. Consequences of the referendum in Catalonia: for the month the region has lost 15 thousand jobs [Electronic resource]. - Access mode: <http://nv.ua/ukr/world/countries/naslidki-referendumu-u-kataloniji-za-misjats-region-vtrativ-15-tisjach-robochih-mists-2144807.html>. - Title from the screen.
15. The economic crisis in Spain spoiled over 177 thousand enterprises [Electronic resource]. - Mode of access: <http://www.epravda.com.ua/news/2012/01/22/313609>. - Title from the screen.
16. Dobrinin V. Spain on the brink of emergency and civil war? [Electronic resource]. - Access mode: <https://regnum.ru/news/2279100.html>. - Title from the screen.
17. Moscow held a world congress of separatists for 3.5 state milions [Electronic resource]. - Mode of access: <http://www.pravda.com.ua/news/2016/09/25/7121752/>. - Title from the screen.
18. V. Dobrynin V. Separatism of the Canary Islands: loyalty of the center for its own money [Electronic resource]. - Access mode: <https://regnum.ru/news/2268979.html>. - Title from the screen.
19. List of active separatist movements in Europe [Electronic resource]. - Access mode: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>. - Title from the screen.
20. Nationalist and regionalist movements in Spain [Electronic resource]. - Access mode: https://uk.wikipedia.org/wiki/Nationalist_and_Regionalist_Rules_of_Spain. - Title from the screen.
21. Following the Catalunya, the desire to acquire independence was expressed by Verona [Electronic resource]. - Mode of access: <http://wind.ck.ua/2017/10/04/verona-mainame-meet-the-referendum/>. - Title from the screen.
22. Fashion referendums: originally Catalonia, now - north of Italy [Electronic resource]. - Mode of access: <http://www.dw.com/uk/modada-an-referentiumi-spiiry-cataloonia-therefore-night-italia/a-41066511>. - Title from the screen.
23. Pucchemone called for the unity of supporters of the independence of Catalonia [Electronic resource]. - Mode of access: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/460201.html>. - Title from the screen.
24. [International experience of combating separatism: conclusions for Ukraine: analyst. add / O.O. Reznikova, A.O. Misurata, S.V. Dreomov, C. E. Wojtowski. - K.: NISS, 2016. - 52 p. - (Ser. "National Security", issue 12). ISBN 978-966-554-272-8 [Electronic resource]. - Access mode: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Separatism_druk-8a53a.pdf. - Title from the screen.
25. Sami Kohen Separatism in Europe! [Electronic resource]. - Access mode: <http://inosmi.ru/world/20140412/219492028.html>. - Title from the screen.

Аннотация:

Владислав Рипа, Ирина Филоненко, Юрий Филоненко. КАТАЛОНСКИЙ СЕПАРАТИЗМ – ВЫЗОВ ЕДИНСТВУ ИСПАНИИ И ЕВРОПЫ.

В статье изложены результаты изучения сепаратизма в Испании - стране с самым горячим очагом этого явления в Европе. Среди 19 автономий Испании особенно активным сепаратистское движение стало в Каталонии.

В основе исследования – изучение исторических особенностей развития сепаратизма в Каталонии и причин возникновения в этой автономии сепаратистского движения.

Рассмотрены причины каталонского сепаратизма – экономические, этнонациональные и политические, проанализирована степень влияния каждой из указанных причин. При этом главную роль в формировании проявлений сепаратизма в Каталонии принадлежит экономическим причинам, прежде всего, нежеланию финансировать более отстающие регионы, а по форме и интенсивности своего проявления Каталонский сепаратизм расценивается, как активный, сепаратистский.

Определены возможные последствия активизации сепаратизма в Каталонии для Испании и Европы в целом. Такая ситуация является угрозой единству королевства, поскольку может вызвать цепную реакцию активизации сепаратизма в других автономных сообществах, где он пребывает в пассивной форме, особенно в Стране Басков и Галисии, а также Андалусии, Арагоне, Астурии, Кантабрии, Кастилии, Леоне, Балеарских островах. Активизация сепаратистского движения в Каталонии также может усилить движение за отделение некоторых регионов от других европейских стран и создать угрозу единству Европы.

Ключевые слова: сепаратизм, Каталония, сепаратизм, причины сепаратизма, последствия сепаратизма, методы противодействия сепаратизму.

Abstract:

Vladislav Ripa, Irina Filonenko, Yuri Filonenko. CATALAN SEPARATISM IS A CHALLENGE FOR UNITY OF SPAIN AND EUROPE.

Annotation. The article is devoted to the study of the problem of separatism in Spain - a country with the hottest cell manifestation of this phenomenon in modern Europe. Among the 19 autonomous regions of the country during the last time, the separatist movement has gained particular activity in Catalonia.

At the heart of the study is the study of the historical peculiarities of the development of separatism in Catalonia

and the reasons that led to the emergence of separatist sentiments in this autonomy.

In the course of the study, the main causes of Catalan separatism - economic, ethno-political and political - were considered, an analysis of the intensity of the influence of each of these reasons, the degree of their significance as being conducive to separatism. The dominant role in shaping the manifestations of separatism in Catalonia is due to economic factors, in particular, the reluctance to finance the more backward regions, and in the form and intensity of its manifestation, Catalan separatism is regarded as active, secessional.

The possible consequences of the intensification of separatism in Catalonia for Spain and Europe as a whole have been identified. This situation is a serious threat to the unity of the kingdom, as it can cause a chain reaction and stir up separatism in other autonomous communities where it is in a moderate or passive state, especially in the Basque Country and Galicia, Andalusia, Aragon, Asturias, Cantabria, Castile, Leoni, Balearic the islands. The activation of the separatist movement in Catalonia may also intensify the movement for the separation of certain regions from other European countries and create a threat to Europe's unity.

Considered measures to combat separatism in Catalonia, in particular, the effectiveness of combating the active separatism of force methods.

Key words: separatism, Catalonia, secession, causes of separatism, consequences of separatism, methods of counteracting separatism.

Надійшла 26.04.2018 р.

УДК 911.3

Іван КОСТАЩУК, Володимир ВАЦЕБА, Вікторія БІЛОУС

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНФЕСІЙНОГО ПРОСТОРУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

На основі статистичних даних проведено суспільно-географічне дослідження конфесійного простору Хмельницької області, яка відображає тенденції суспільних процесів, в тому числі і релігійних, що відбуваються на території двох історико-географічних країв – Волині (її північна частина) та Поділля (південна частина). При написанні даної статті простежено територіальні особливості конфесійного простору та проведено порівняльно-географічний аналіз у різних адміністративно-територіальних районах та історико-географічних краях досліджуваного регіону. Охарактеризовано ряд чинників, що впливають на територіальну організацію релігійної сфери Хмельницької області.

Ключові слова: релігійний простір, релігійна активність населення, моноетнічний регіон, Поділля, Волинь, індекс релігійної мозаїчності, конфесійний простір, православний підпростір, католицький підпростір, протестантський підпростір, іудейський підпростір, язичницький підпростір.

Постановка проблеми наукового дослідження. Релігійне життя держави є одним із найважливіших важелів соціокультурного розвитку. На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого впливу набуває релігійне життя, яке проявляється у появі нових релігійних напрямів та громад, нових релігійних течій, розвитку релігійного туризму, та на жаль загострення релігійних конфліктів та міжрелігійних протистоянь. Незважаючи на видимий спокій, релігійна ситуація як в Україні, так і у досліджуваній області, залишається не простою і не однозначною у зв'язку з наявністю релігійних громад різних віросповідань. З одного боку їй притаманні деякі ознаки стабільності, а з іншого – релігійне середовище залишається конфліктогенним, що свідчить про серйозну неузгодженість релігійно-церковного життя краю. Головна причина такої невтішної картини полягає у відсутності у нинішньому українському суспільстві спільного погляду на розв'язання цієї проблеми.

Досліджуваний регіон є яскравим прикладом, де релігія відіграє велике значення у

розвитку суспільних відносин, а населення характеризується значною релігійною активністю. Досить цікавим є і той факт, що конфесійний простір Хмельницької області вирізняється, із поміж інших регіонів України, саме його кореляцією із етнічним складом населення – в області досить численними є громади і монастирі Римо-католицької церкви до якої себе відносять представники польської етнічної групи населення. Тому дослідження релігійної сфери на конфесійному і територіальному рівнях є досить актуальним й практичним завданням і відіграє важливу роль у розв'язанні цілої низки соціальних проблем.

Огляд попередніх результатів наукових досліджень. Дослідженнями релігійної сфери Хмельницької області, а саме її конфесійної структури, займалися такі вчені як Ковальчук А. С., Мезенцев К.В., Павлов С.В., Любіцева О.О., Атаман Л.В., Костащук І.І. та інші. Проте, в працях зазначених вчених в галузі географії релігії, прослідковано тільки загальні риси формування релігійної сфери України, де не розкрито тенденції формування